

Uppföljning av intern kontrollplan 2025

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Granskningar	4
Nämndens granskningar	4
Risk: Bristande systematik i uppföljning av anpassad studiegång	4
Granskning: Bristande systematik i arbetet med anpassad studiegång	4

Inledning

Den interna kontrollen ingår i grundskolenämndens samlade styr- och ledningssystem. Grundskolenämnden har det yttersta ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen ska vara praktiskt och ändamålsenligt uppbyggd utifrån verksamhetens behov och förutsättningar samt hantera risker och förebygga att fel uppstår genom att vara ett verktyg för att se till att:

- verksamheten är ändamålsenlig och effektiv
- information om verksamhet och ekonomi är tillförlitlig
- lagar, förordningar och styrdokument efterlevs
- säkra tillgångar och förhindra förluster samt upptäcka och eliminera eller förebygga allvarliga fel.

I grundskolenämndens interna kontrollplan för 2025 anges vilka olika granskningsområden som ska följas upp under året. Granskningarna återspeglar till nämnden löpande under året i separata rapporter liksom denna.

Granskningar

Nämndens granskningar

Risk: Bristande systematik i uppföljning av anpassad studiegång

Beskrivning av risk

Det finns risk för att rektorer inte kontinuerligt följer upp och utvärderar elevers anpassade studiegång på grund av att det inte tydligt framgår i åtgärdsprogrammet när åtgärderna ska följas upp och utvärderas, tidsbrist och komplext uppdrag. Det kan leda till att elever läser längre tid utanför den ordinarie timplanen och kan minska elevers möjligheter att få ett betyg i ämnet.

Enhet

Utbildningsområden

Granskning: Bristande systematik i arbetet med anpassad studiegång

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Följsamhet av skollagens krav kring beslut om anpassad studiegång och användande av förvaltningens gemensamma mallar. Det inkluderar underlag till beslut, andra provade åtgärder och utformning av beslut.

Syfte med granskningen:

Beslut om anpassad studiegång är en mycket ingripande åtgärd som kan påverka elevers möjlighet att nå gymnasiebehörighet varför det är viktigt att åtgärder bara tillämpas när det är motiverat och att beslut utformas på ett sätt som gör att elever och vårdnadshavare förstår innebörden. Området har inte granskats tidigare.

Omfattning/avgränsning:

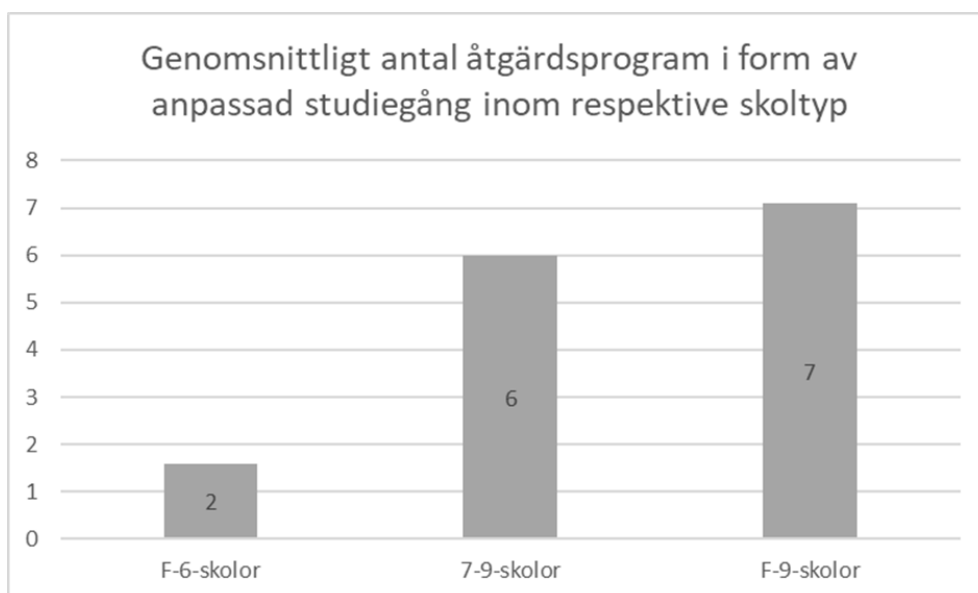
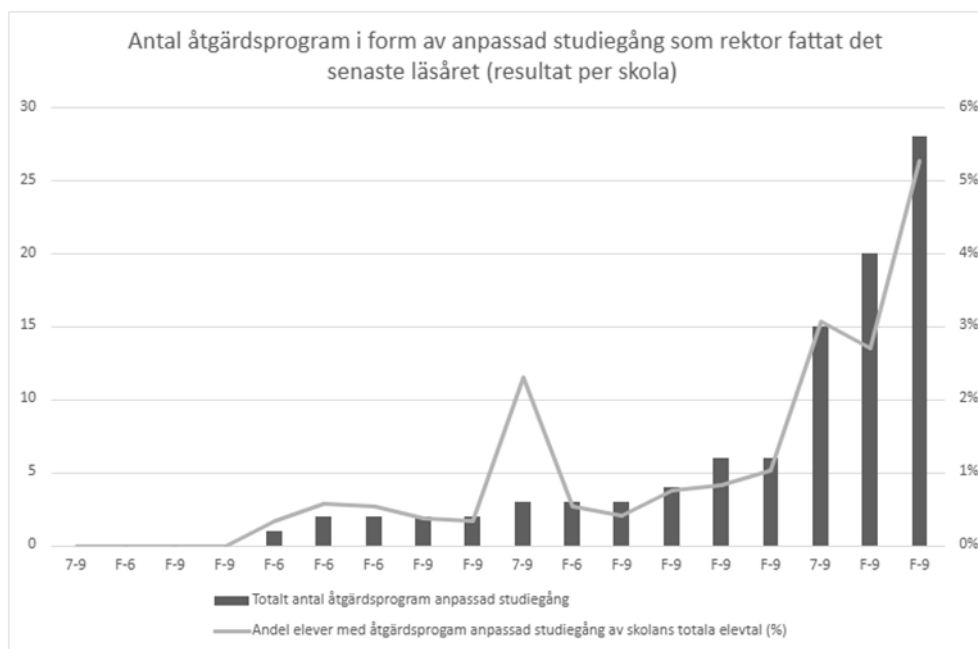
Stickprovskontroll av 20 fattade beslut om anpassad studiegång samt enkät till ett mindre antal skolor.

Granskningsmetod:

Genomgång av fattade beslut med tillhörande underlag. Enkät för att undersöka förekomsten av elever som i praktiken har en anpassad studiegång, men där beslut saknas.

Resultat

18 skolor av 20 tillfrågade besvarade enkäten. 5 är F-6-skolor, 10 är F-9-skolor och 3 är 7–9-skolor. Resultaten visar att antal åtgärdsprogram per skola varierar. Variationen kvarstår även om antal elever per skola beaktas. Generellt är det vanligare med anpassad studiegång på F-9- och högstadieskolor. Detta kan förklaras genom att det är vanligare att stödinsatsen används på högstadiet.

Samtliga skolor, utom en, uppger att det inte finns elever som har stödinsatsen anpassad studiegång utan beslut om åtgärdsprogram. En skola uppger att det finns 4 elever som har anpassad studiegång utan ett

beslutat åtgärdsprogram. Dessa elever har istället en individuell studieplan för nyanlända, vilket är lagenligt.

Tidigare utredningar inom området har visat på en förekomst av stödinsatser som skolorna inte kallar anpassad studiegång, men som i praktiken är det. I enkäten ställdes därför frågan om det fanns andra stödinsatser, vilka liknar anpassad studiegång, som innebär att eleven inte har full skoldag. Detta förekom på 6 av de 18 tillfrågade skolorna. Den vanligaste typen av insats som skolorna hänvisar till är "förkortad skoldag", vilket i praktiken är en anpassad studiegång och därmed ska hanteras som ett särskilt stöd. I svaren förekom även andra typer av stödinsatser som påminner om anpassad studiegång men där beslut fattas utifrån annat lagrum, exempelvis BUP-skolan, anpassad studieplan för nyanländ elev samt sjukdom.

Av 20 utvalda beslut i stickprovskontrollen har 19 varit möjliga att granska. I ett av de utvalda besluten var det inte möjligt att inom tidsramen få åtkomst till relevanta handlingar. Majoritet av de granskade besluten rör flickor (12st), vilket skiljer sig från Skolverkets nationella statistik över särskilt stöd i grundskolan läsåret 2023/24 som visar att pojkar, generellt, ges anpassad studiegång i högre utsträckning än flickor.

I 17 av 19 granskade beslut är en utredning av elevs behov av särskilt stöd genomförd. Däremot är det enbart ett fåtal av dessa där utredningen styrker behovet av anpassad studiegång som åtgärd för ökad måluppfyllelse.

När eleven väl fått beslut om anpassad studiegång, löper insatsen ofta under lång tid och utvärderas sällan i förhållande till önskad effekt och/eller måluppfyllelse. Vanligaste anledningen till beslut om anpassad studiegång i granskningen är att eleven har hög frånvaro och där den anpassade studiegången ska leda till ökad närvaro. Ytterligare en anledning är att eleven ska få ett bättre mående. I två ärenden beslutades om anpassad studiegång utifrån elevens beteenden.

Det är oftast inte tydligt i underlagen som granskats vilka ämnen eller omfattningen av tid som är bortanpassat. Detta gör det svårt att få en helhetsbild över konsekvensen för eleven av det beslut som fattas. I åtgärdsprogrammen beskrivs oftast endast vilka ämnen som eleven ska läsa och det ger inte vårdnadshavaren en bild över innebörden av hur ingripande beslutet är samt vilka konsekvenser det kan innebära för eleven.

Majoriteten använder förvaltningens gemensamma mallar som finns i Prorenata. I ett fåtal fall har förvaltningsgemensamma mallar inte använts, detta har då berott på att utredningen är så pass gammal att den skannats in i Prorenata.

I flera av de granskade underlagen framgår det inte tydligt på vilket sätt andra stödinsatser har prövats tidigare eller vilken effekt tidigare stödinsatser haft innan anpassad studiegång tillämpas. Det är vanligare att skolorna prövar en palett av insatser samtidigt, vilket försvårar utvärderingen av de insatser som sätts in.

Besluten är ofta formulerade så att det inte tydligt framgår att det är anpassad studiegång som det beslutas om. Inte sällan används andra formuleringar som exempelvis anpassad skoldag, förkortad skoldag eller anpassat schema. Detta gör det svårt för elev och vårdnadshavare att förstå den fulla innebörden och konsekvenserna för beslutet.

Granskningens resultat är samstämmiga med tidigare granskningar som grundskoleförvaltningen gjort kopplat till särskilt stöd. Resultaten ligger också i linje med de nationella utmaningarna som Skolinspektionen har identifierat kopplat till anpassad studiegång. Även den statliga utredningen *Förbättrat stöd i skolan* (SOU 2025:44) ser liknande problem med anpassad studiegång och förslår därför förtydligande i skollagen gällande hur anpassad studiegång ska användas och hur beslutets konsekvenser ska kommuniceras till vårdnadshavare.

Granskningen visar på ett behov av ökad utredningskompetens kopplat till särskilt stöd. Grundskoleförvaltningen har sedan tidigare initierat kompetenshöjande utbildningsinsatser kopplat till just särskilt stöd. Utbildningsinsatsen har utvärderats och fått positiv återkoppling från deltagande skolor. Samtidigt kan det konstateras att det tar tid att genomföra kompetenshöjande insatser på den bredd som krävs. Grundskoleförvaltningens samlade bedömning är att de kompetensinsatser som planeras är av fortsatt vikt och har goda förutsättningar att ge resultat på området.